

Nótári Tamás: A magyar szerzői jog fejlődése Szeged, Lectum Kiadó, 2010. 332 oldal

SZÉP Árpád Olivér

ügyvéd

E-mail: szeparpad@gmail.com

2010-ben a szegedi a Lectum Kiadó gondozásában jelent meg Nótári Tamás *A magyar szerzői jog fejlődése* című monográfiája, amely a hazai jogi szakirodalomban először tárgyalja monografikus igénnyel a magyar szerzői jog történetét. A monográfia két nagy részre tagolható: az első rész a magyar szerzői jog szabályozástörténetét elemzi a felvilágosodástól a 20. századig – a szerző ennek keretében kitekintést tesz az európai fejlődésre is –, a második rész a szerzői jog intézményeinek történetét elemzi a négy magyar szerzői jogi törvény fényében.

Nótári a szerzői jog kialakulását három okra vezeti vissza. Egyrészt a könyvnyomtatás technikájának feltalálására, vagyis a művek sokszorosításának egyszerűsödésére. Másrészt az alkotó egyéniségének újkori elismerésére, ami a középkorban nem volt jelen. Harmadrészt arra az igényre, hogy a szerző szellemi termékének „tulajdonosa” lehessen. A szerzői jogi védelem első formáját az uralkodói privilégiumok jelentették, amelyeknek köszönhetően a kiadó mintegy monopóliumot szerzett a könyv kinyomtatására és forgalmazására. (Magyarországon például 1584-ben a nagyszombati főiskola kapta meg a *Corpus Iuris Hungarici* kiadásának kizárólagos jogát.) Az első általános érvényű szabályozás Angliában született meg 1709-ben (*copyright statute*), amely úgy rendelkezett, hogy az először kiadásra kerülő mű példányain (nyilvántartásba vétel után) kizárólagos jog keletkezik a szerző javára, ill. annak javára, akire az ezt a jogot átruházza. Tizennégy év után az átruházott jog visszaszáll a szerzőre, akinek lehetősége van azt újabb tizennégy évre ruházni. Huszonnyolc év elteltével a védelem megszűnik. Az Egyesült Államokban 1790-ben jött létre az össz-szövetségi szerzői jogi törvény. Franciaországban 1791-ben a színpadi előadásokról, 1793-ban a szerzők, zeneszerzők és festők tulajdonjogáról született törvény. Poroszországban 1837-ben jött létre a szerzői jogi szabályozás, Ausztriában pedig 1846-ban lépett életbe a szerzői jogi pátenz. A szabályozás harmadik lépcsőjeként születtek a nemzetközi szerződések. Magyarország is számos ilyen témájú megállapodást kötött még a 19. század során (Ausztriával, Olaszországgal, Nagy-Britanniával, Németországgal stb.). A többoldalú nemzetközi szerződések közül kiemelendő a berni uniós

egyezmény, mely 1886-ban született, ennek Magyarország 1922-ben lett tagja. Magyarországon elsőként Szemere Bertalan dolgozott ki szerzői jogi törvényjavaslatot 1844-ben, melyet a Főrendi Tábla jóvá is hagyott, az uralkodó azonban nem szentesített. Az első magyar szerzői jogi törvény (az 1884. évi XVI.) Arany László kezdeményezése alapján Apáthy István előterjesztésével jött létre. Ezt az 1921. évi LIV. törvény, majd az 1969. évi III. szerzői jogi törvény követte, utóbb pedig a jelenleg is hatályos 1999. évi LXXVI. törvény.

A monográfia második része a szerzői jog intézményeinek fejlődéstörténetét mutatja be, végigvezetve azokat a négy magyar szerzői jogi törvényen. Ennek keretében Nótári elemzi a szerzői jog dogmatikai alapjait, a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogait, a szerzői jog korlátait és a felhasználási szerződéseket. Áttekinti a külön szabályozott részterületeket, kiindulva az irodalmi, színpadi és zeneművekből, a technikai fejlődést követve a szoftver szerzői jogi kérdéseire eljutva. Itt mutatja be a szerzői jog megsértésének a négy törvényben megjelenő szankcióit, valamint az eljárási rendet.

Nótári monográfiája kellő részletességgel tárja fel és mutatja be a szerzői jog történetét és elemzi az egyes jogintézményeket. A jegyzetek és a felhasznált irodalom azt mutatják, hogy a monográfia alapos kutatómunka eredménye, amely mind kézi-, mind tankönyvként hasznosíthatóvá teszi a könyvet.